

۱- در متن درس

۲- ناهمواری چیست؟

۳- رشته کوه را تعریف کنید.

۱۵

کوه‌ها و دشت‌های زیبا

۱) ایران سرزمینی زیبا با کوه‌های بلند، دشت‌های وسیع و جلگه‌های سرسبز است. آیا در اطراف شهر یا روستای محل زندگی شما کوه یا دشت وجود دارد؟ **بیم** می‌دانید که بعضی از قسمت‌های زمین بلندتر و بعضی از قسمت‌ها پست‌ترند. به پستی و بلندی‌های زمین، ناهمواری می‌گویند. ۲

کوه و کوهپایه ۲
ایران کوه‌های بلندی دارد. به کوه‌هایی که مانند زنجیر به یکدیگر متصل‌اند، رشته کوه می‌گوییم. ۲

رشته کوه البرز

رشته کوه

بلندترین کوه

ایران

قله‌ی دماوند

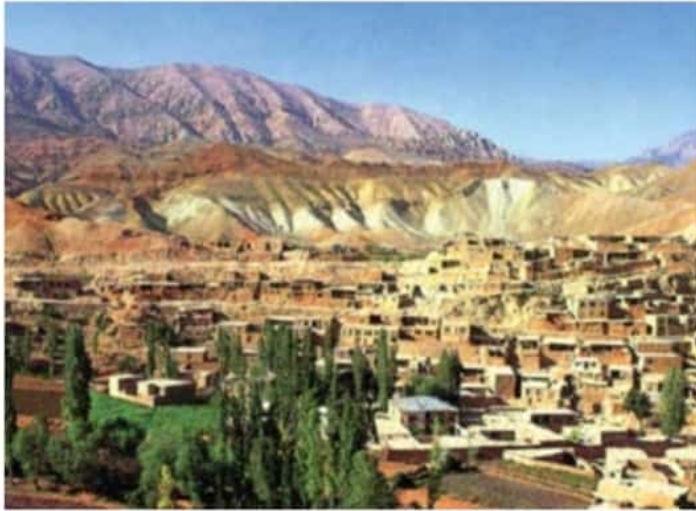
۶۶

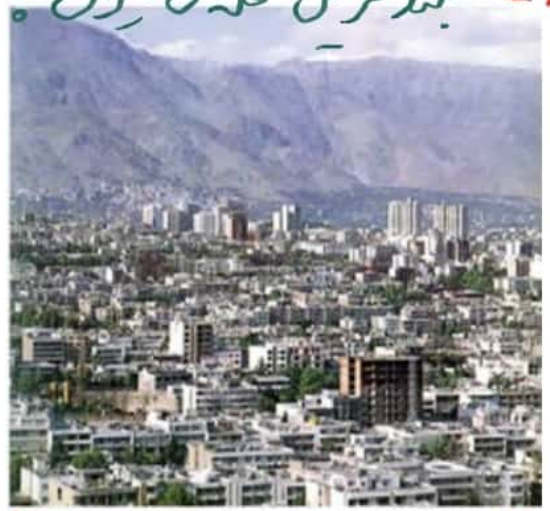
۴- قلّه و کوهپایه را تعریف کنید.

۵- بیشتر شهرها و روستاها در کدام قسمت کوه ساخته شده است؟

۶- بلندترین قلّه کی ایران؟

روستایی در کوهپایه

شهری در کوهپایه

۴ (بالاترین جای کوه، قلّه‌ی آن است. قلّه‌ی دماوند (۵۶۱۰ متر) بلندترین قلّه‌ی ایران است.)
 ۴ (به زمین‌های پایین کوه کوهپایه می‌گویند) (در بیشتر کوهپایه‌ها شهرها و روستاهایی به وجود آمده‌اند.)

دشت و جلگه
 ۸- روستاها و شهرهای پرجمعیت در کجا به وجود آمده‌اند؟

• کشور ما دشت‌های بزرگی دارد.
 (دشت‌ها زمین‌هایی صاف و هموارند) بعضی از دشت‌ها حاصلخیزند و کشاورزی در آنها رونق دارد، اما خاک بعضی دشت‌ها شور است و برای کشاورزی مناسب نیست (در کنار دشت‌های حاصلخیز، روستاها

۷- دشت چیست؟

دشت حاصلخیز

دشت کویری

۹- چرا خاک بعضی دشت‌ها برای کشاورزی مناسب نیست؟ مثال بزنید.
 چون خاک آن‌ها شور است. مثال دشت کویر و دشت لوت

۱۱ جویبار چیست؟

۱۲ رود چیست؟

۱۳ آبرفت را تعریف کنید.

و شهرهای پرجمعیتی به وجود آمده اند.

۱۵ در کوهستان‌ها برف فراوان می‌بارد. با گرم شدن هوا، برف کوه‌ها به تدریج آب می‌شود و از جاری شدن آن در روی زمین، جویبار پدید می‌آید. (جویبارها از کوه‌ها سرازیر می‌شوند و از پیوستن آنها به یکدیگر رود تشکیل می‌شود.)

۱۲ رودها و جویبارها، دامنه‌ی کوه‌ها را می‌شویند و سنگ‌های بزرگ و کوچک را می‌غلطانند و با خود می‌برند. به شن و ماسه و گل و لای که رودها همراه خود می‌برند، آبرفت می‌گوییم.

۱۳ وقتی رودها به طرف دریا می‌روند، آبرفت فراوانی را که با خود آورده‌اند، در نزدیکی دریا ته‌نشین می‌کنند. این آبرفت‌ها روی هم انباشته می‌شوند و پس از سال‌ها جلگه را به وجود می‌آورند.

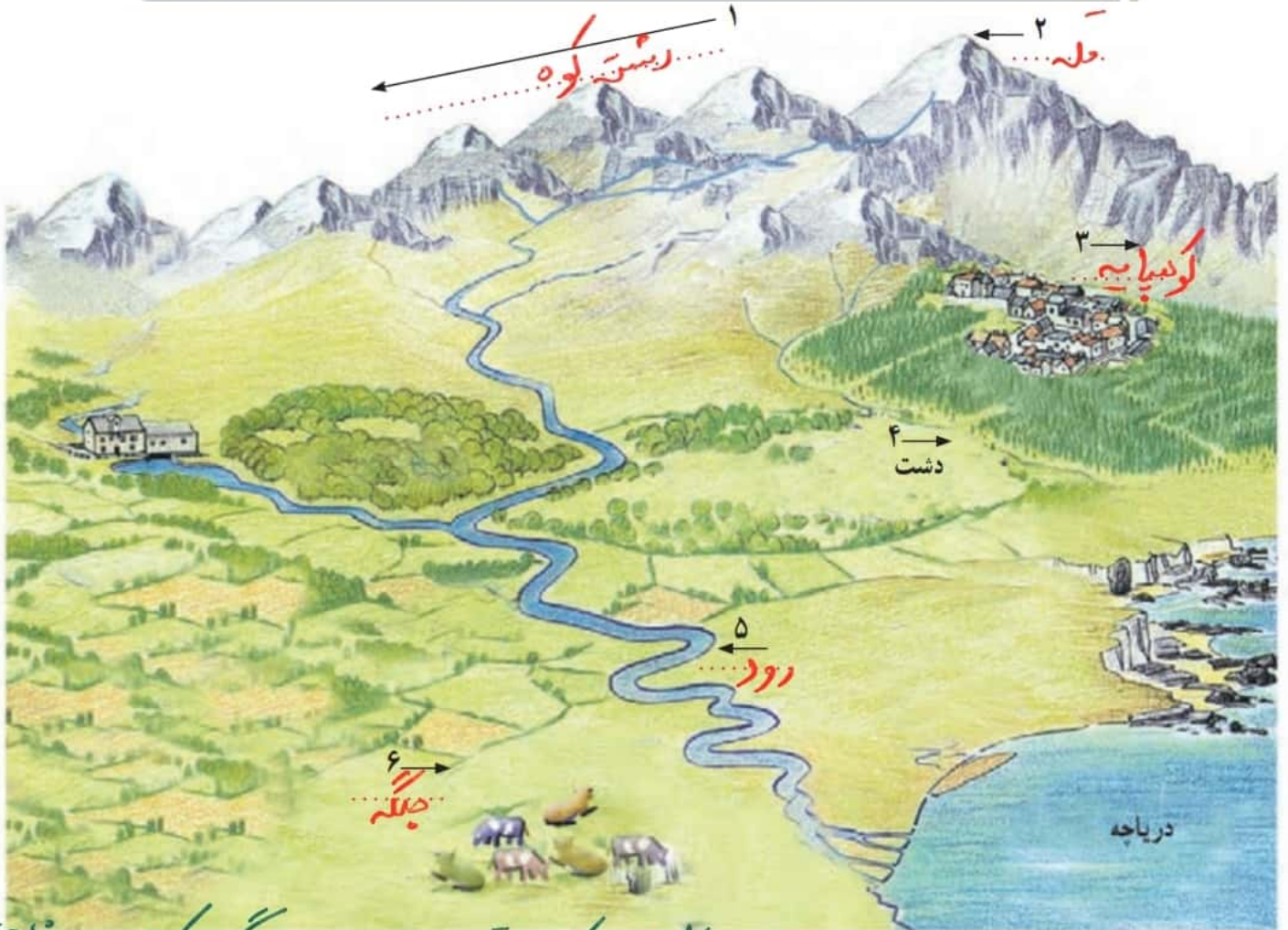
۱۳- جلگه چگونه به وجود می‌آید؟

جلگه

○ فعالیت

به تصویر دقت کنید. با توجه به آنچه خوانده‌اید، در مقابل هر عدد در جای خالی کلمه‌ی مناسب (رشته کوه، قله، دشت، کوهپایه، رود و جلگه) بنویسید.

○ فعالیت

۱- آیا در اطراف محل زندگی شما کوه، دشت یا جلگه‌ای وجود دارد؟ اگر وجود دارد، تأثیر آن بر زندگی مردم منطقه چیست؟

۲- به تصویر بالا دقت کنید. سرزمین‌های پست را از نظر زندگی و سکونت با سرزمین‌های بلند (مرتفع) مقایسه کنید.

- کدام یک برای خانه‌سازی مناسب‌تر است؟ چرا؟ زمین‌های پست - چون آب و هوای بهتری دارند.
- کدام یک برای ساختن راه و جاده مناسب‌تر است؟ چرا؟ کوهستان‌ها مناسب‌تر است.
- کدام یک برای فعالیت‌های کشاورزی مناسب‌تر است؟ چرا؟ کوهستان‌ها مناسب‌تر است.

← زمین‌های پست - چون کندن این زمین‌ها آسان‌تر است.

۶۹

← زمین‌های پست - دارای خاک و آب و هوای بهتری برای کشاورزی است.

۱۴- دو رشته کوه مهم ایران البرز و زاگرس است.

۱۵- رشته کوه البرز در ————— قرار دارد.

۱۶- رشته کوه زاگرس در ————— قرار دارد.

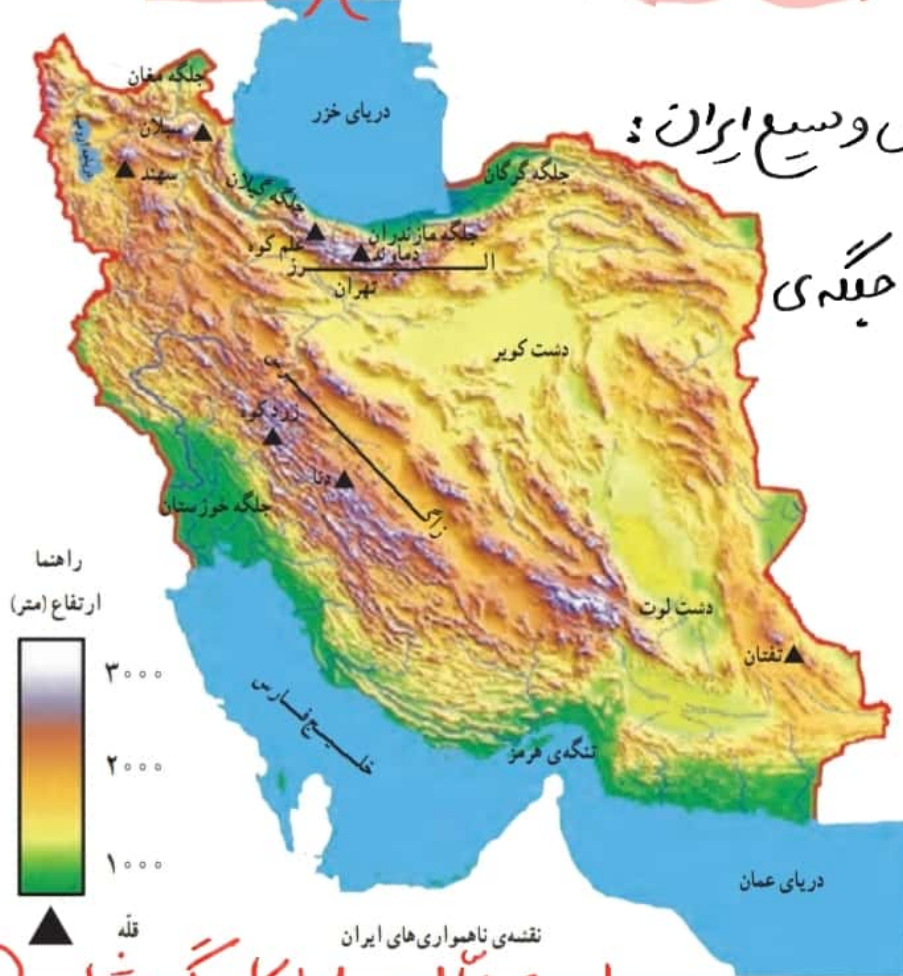
ناهمواری های ایران

به نقشه ی ایران توجه کنید. در این نقشه ناهمواری ها (پستی ها و بلندی ها) به رنگ های مختلف نشان داده شده اند. رنگ قهوه ای تیره نشانه ی چیست؟ رنگ های سبز و زرد چطور؟ همان طور که می بینید، دو رشته کوه مهم در کشور ایران وجود دارد. البرز رشته کوه بسیار بلندی است که در شمال ایران کشیده شده است. رشته کوه زاگرس در مغرب و جنوب غربی ایران قرار دارد. البته در قسمت های داخلی و شرقی ایران هم کوه های دیگری وجود دارند. در بین این کوه های بلند، دشت هایی نیز دیده می شود. دشت کویر و دشت لوت وسیع ترین دشت های ایران و جلگه ی خوزستان پهناورترین جلگه ی ایران است.

۱۷- دشت های وسیع ایران:

۱۸- پهناورترین جلگه ی

ایران:

فعالیت ۱۰ پامع فعالیت را با کار برگ شماره ۱۰ یادگیری کنید.

۱- روی نقشه، دو قله ی مهم رشته کوه البرز و دو قله ی مهم رشته کوه زاگرس را نشان دهید و نام ببرید.

۲- رشته کوه ها، دشت های وسیع و جلگه های ایران را نشان دهید.

۳- کار برگ ی شماره ی ۱۰ (ناهمواری های ایران) را در کلاس کامل کنید و نام قله ها، دشت ها، رشته کوه ها

و جلگه های مهم ایران را روی نقشه بنویسید.

۷۰

۱- رشته کوه ها را با مداد قهوه ای و دریاها را با مداد آبی رنگ کنید. نام دریاها را بنویسید.

۲- روی نقشه، نام رشته کوه البرز و زاگرس و قله های دماوند، دنا، زردکوه، علم کوه را بنویسید.

۳- نام جلگه های مهم ایران را در جای خالی بنویسید و جلگه های جنوبی ایران را با مداد سبز رنگ آمیزی کنید.